

**ДВНЗ “ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я.ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ”**

Кафедра медицини катастроф та військової медицини

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
проф. А.Г. Шульгай

“21” червня 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**Дисципліна «ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ
СИТУАЦІЯХ»**

напрямок підготовки 1201 МЕДИЦИНА

спеціальність 7.12010001 «ЛІКУВАЛЬНА СПРАВА»

факультет медичний

навчальний рік 2016-2017

Розробники:

- д. мед. наук, проф., зав. кафедри медицини катастроф та військової медицини
Гудима А.А.
- к. мед. наук, асистент кафедри медицини катастроф та військової медицини Бойчак
М.В.
- асистент кафедри медицини катастроф та військової медицини Шацький В.В.

Схвалено на засіданні кафедри медицини катастроф та військової медицини
“21” червня 2016 року, протокол № 13

Завідувач кафедри, професор

А.А.Гудима

_____, 2016 рік
_____, 2017 рік

Тернопіль
2016

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2	Галузь знань <u>1201 Медицина</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Загальна кількість годин – 60	Спеціальність: <u>7.12010001 “Лікувальна справа”</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		—	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,37 год / 0,045 кредита ECTS	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>спеціаліст</u>	Семестр	
		—	4-й
		Лекції	
		—	—
		Практичні, семінарські	
		—	26 год.
		Лабораторні	
		—	—
		Самостійна робота	
		—	34 год.
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю:			
Диф. залік			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): для денної форми навчання – 43,3 %; 56,7 %.

1. Структурований (розширений) навчальний план з дисципліни

Назви і тем	Кількість годин					
	денна форма – 2 курс					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
“Домедична допомога в екстремальних ситуаціях”						
Тема 1 “Принципи надання домедичної допомоги. Первинне і вторинне обстеження”	6		2			2
Тема 2 “Порушення прохідності дихальних шляхів”	4		2			2
Тема 3. “Базова підтримка життєдіяльності (серцево-легенева реанімація і автоматична зовнішня дефібриляція)”	6		4			4
Тема 4. “Кровотечі і їх методи зупинки. Колапс і шок – домедична допомога”	4		2			2
Тема 5. “Рани різної локалізації, ознаки, домедична допомога”	4		2			2
Тема 6. “Травми кінцівок. Больовий шок. Домедична допомога”	4		2			2
Тема 7. “Травми голови, хребта і тазу”	4		2			2
Тема 8. “Опіки, відмороження, кліматичні ураження”	4		2			2
Тема 9. “Домедична допомога при невідкладних станах”	6		2			4
Тема 10. “Основні принципи тактичної медицини. Домедична допомога пораненим в секторі обстрілу”.	6		2			4
Тема 11. “Домедична допомога пораненим у секторі укриття.	6		2			4
Тема 12. “Домедична допомога пораненим на етапі евакуації Поняття про медичне сортування””	6		2			4
Всього	60		26			34

2. Пояснювальна записка та структура дисципліни

2.1 Пояснювальна записка

Програма навчальної дисципліни “Домедична допомога в екстремальних ситуаціях” базується на положеннях Закону України “Про екстрену медичну допомогу” від 05.07.2012 р. № 5081-VI та адаптована до вимог Постанови Верховної Ради України від 17.04.2014 р. “Про додаткові заходи для зміцнення обороноздатності України” і виконується кафедрою медицини катастроф та військової медицини.

Програма навчальної дисципліни “Домедична допомога в екстремальних ситуаціях” для вищих медичних навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації складена для спеціальності 7.110101 “лікувальна справа”, 7.110104 “педіатрія”, 7.110105 “медико-профілактична справа” відповідно до освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних програм підготовки фахівців, вимог наказу МОЗ України від від 08.07.2010 № 539 “Про затвердження та введення навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст” кваліфікації “лікар” у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації за спеціальностями “лікувальна справа”, “педіатрія”, “медико-профілактична справа”. Навчальна дисципліна “Домедична допомога в екстремальних ситуаціях” запровадження листом МОЗ України від 24.03.2015 № 08.01-47/8986), як нормативна дисципліна, замість навчальної дисципліни “Медицина надзвичайних ситуацій”. Вивчення навчальної дисципліни “Домедична допомога в екстремальних ситуаціях” здійснюється впродовж другого року навчання.

Домедична допомога в екстремальних ситуаціях, як навчальна дисципліна:

а) базується на вивченні студентами анатомії і фізіології людини, загальної хірургії, пропедевтики внутрішньої медицини, гігієни та екології, соціальної медицини та організації охорони здоров'я, інтегрується з цими дисциплінами;

б) закладає основи теоретичних знань та практичних навичок з організації і проведення лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів, у тому числі з надання домедичної допомоги при надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру та бойових умовах.

Програма дисципліни “Домедична допомога в екстремальних ситуаціях” структурована одним модулем. Обсяг навчального навантаження студентів описаний у кредитах ECTS - залікових кредитах, що зараховуються студентам при успішному засвоєнні теоретичних знань і практичних навичок.

Основними видами навчальних занять з домедичної допомоги в екстремальних ситуаціях є практичні заняття та самостійна робота студентів з тематики програми навчальної дисципліни.

2.2. Структура дисципліни

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин, із них				Рік навчання	Вид контролю
	Всього годин/ кредитів ECTS	Аудиторних		СРС		
		Л	ПЗ			
Підсумковий контроль		—	—	—	—	Диф. залік
Всього	60/2	-	26	34		

3. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення медицини надзвичайних ситуацій – *кінцеві цілі* встановлюються на основі ОПП підготовки лікаря за фахом, відповідно до її розділів і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей сформульовані *конкретні цілі* у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

Кінцеві цілі вивчення дисципліни:

- ПП. 229. Вміти надати домедичну допомогу постраждалим за умов надзвичайних ситуацій мирного часу і в бойових умовах.

Конкретні цілі:

- визначити основні принципи оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру і в бойових умовах;
- оволодіти навичками надання домедичної допомоги постраждалим і пораненим.

4. Зміст програми

Тема 1. “Принципи надання домедичної допомоги. Первинне і вторинне обстеження”. Поняття про домедичну допомогу. Мета домедичної допомоги. Огляд місця пригоди, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної причини їх ураження, виклик ШМД та інших рятувальних служб у небезпечній ситуації, залучення випадкових свідків до організації надання домедичної допомоги. Засоби особистої безпеки. Контакт з постраждалим. Правові аспекти надання домедичної допомоги. Визначення рівня свідомості за шкалою APVU. Виклик підмоги. Первинне обстеження постраждалого за методом САВС. Контроль зовнішньої кровотечі. Критерії масивної кровотечі. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Особливості забезпечення прохідності дихальних шляхів при підозрі на ураження голови і шиї. Визначення наявності дихання, його частоти. Оцінка центрального і периферичного пульсу. Правила виклику ШМД. Переведення постраждалого у стабільне положення. Техніка виконання вторинного огляду. **Матеріально-технічне забезпечення заняття:** манекен (студент-волонтер) для первинного і вторинного обстеження та переведення у стабільне положення,

гумові рукавички. **Практичні навички:** визначення рівня свідомості за шкалою AVPU, визначення масивної кровотечі, забезпечення прохідності дихальних шляхів методом закидання голови і виведення нижньої щелепи (при підозрі на травму голови і шиї), визначення наявності і частоти дихання, визначення наявності і частоти периферичного і центрального пульсу, техніка вторинного обстеження (з голови до ніг), техніка перевертання постраждалого з живота на спину, техніка вкладання постраждалого у стабільне положення на боці.

Тема 2. “Порушення прохідності дихальних шляхів”. Анатомо-фізіологічні особливості дихальних шляхів. Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів (закидання голови; виведення нижньої щелепи; введення насо-, ротогорлових трубок). Техніка відновлення прохідності дихальних шляхів при потраплянні стороннього тіла (прийом Геймліха, конікопункція (конікотомія)). Особливості видалення стороннього тіла з дихальних шляхів вагітній жінці, огрядній людині, в немовляти. Бар’єрні пристрої для штучної вентиляції легень. Техніка штучної вентиляції легень (рот до рота, рот до носа, рот до лицевої маски, мішком АМБУ). **Матеріально-технічне забезпечення заняття:** манекен для відновлення прохідності дихальних шляхів і штучної вентиляції легень, манекен для конікотомії, табельні і пристосовані засоби для конікопункції і конікотомії, бар’єрні пристрої (в асортименті) для штучної вентиляції легень рот до рота, мішок АМБУ з комплектом лицевих масок, комплект рото- і носогорлових трубок, манекен новонародженого, гумові рукавички. **Практичні навички:** діагностика часткової і повної непрохідності дихальних шляхів, забезпечення прохідності дихальних шляхів при наявності стороннього тіла: прийом Геймліха; техніка прийому Геймліха у вагітних жінок і огрядних людей; видалення стороннього тіла у немовляти, техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів рото- носогорловою трубками, штучна вентиляція легень методами рот до рота, рот до носа, техніка штучної вентиляції легень методом рот до маски, техніка штучної вентиляції легень мішком АМБУ, техніка конікопункції (конікотомії) табельними і підручними засобами.

Тема 3. “Базова підтримка життєдіяльності (серцево-легенева реанімація і автоматична зовнішня дефібриляція)”. Анатомо-фізіологічні особливості серцево-судинної системи. Причини зупинки серцевої діяльності. Розпізнавання зупинки серцевої діяльності. Показання і техніка серцево-легеневої реанімації дорослого, дитини, немовляти. Техніка використання автоматичного зовнішнього дефібрилятора для дорослого, дитини, немовляти. Критерії припинення реанімації. Післяреанімаційна підтримка. Допомога на воді: розпізнавання потопельника, наближення до нього, транспортування до берега. Домедична допомога. Допомога при ураженні електричним струмом, блискавкою. **Матеріально-технічне забезпечення заняття:** манекен дорослого, дитини і немовляти для проведення базових реанімаційних заходів, автоматичний зовнішній дефібрилятор (навчальний), бар’єрні пристрої (в асортименті) для штучної вентиляції легень рот до рота, мішок АМБУ з комплектом лицевих масок, комплект рото- і носогорлових трубок, гумові рукавички. **Практичні навички:** діагностика раптової затримки кровообігу,

техніка натискання на грудну клітку та штучної вентиляції легень, техніка застосування автоматичного зовнішнього дефібрилятора.

Тема 4. “Кровотечі і їх методи зупинки. Колапс і шок – домедична допомога”. Причини й ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про масивну зовнішню кровотечу. Причини й ознаки внутрішньої кровотечі. Техніка зупинки зовнішньої кровотечі: тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов’язка, піднімання кінцівки, спокій. Кровоспинні засоби на марлевій основі, техніка застосування. Техніка зупинки кровотечі при неефективності вище перерахованих засобів: перетискання артерії на відстані. Показання і техніка накладання різних видів джгутів, імпровізованих закруток. Домедична допомога при внутрішній кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги. Конкретні випадки: кровотеча з ран кінцівок, носа, рота, вуха, ампутація кінцівки. Кровозамінники та засоби для їх доведеного введення на етапі домедичної допомоги. Підтримання температурного балансу. **Матеріально-технічне забезпечення заняття:** манекен для тампонування ран, манекен для катетеризації вени, джгути гумові кровоспинні, джгути типу САТ, SWAT, індивідуальні перев’язувальні пакети універсальні, марлеві та еластичні бинти, кровоспинні засоби на марлевій основі (навчальні), ізраїльські бандажі, кровозамінники, системи для переливання, термопокривала, гумові рукавички. **Практичні навички:** діагностика зовнішньої кровотечі, діагностика масивної зовнішньої кровотечі, діагностика і домедична допомога при внутрішній кровотечі, приблизна оцінка об’єму втраченої крові при зовнішній кровотечі, діагностика і домедична допомога при колапсі, діагностика і домедична допомога при шоці, послідовність зупинки зовнішньої кровотечі, техніка зупинки масивної зовнішньої кровотечі шляхом накладання джгутів різної конструкції, техніка зупинки масивної зовнішньої кровотечі шляхом тампонування рани, техніка венепункції і катетеризації вени, техніка переливання кровозамінників, техніка забезпечення температурного балансу з допомогою термопокривала.

Тема 5. “Рани різної локалізації, ознаки, домедична допомога”. Причини та ознаки ран м’яких тканин, проникаючих і непроникаючих ран черепа, грудної клітки, живота. Протекція ран м’яких тканин шляхом накладання пов’язок. Техніка накладання пов’язок при пораненнях черепа, ока, вуха, нижньої щелепи. Особливості поранення грудної клітки, поняття про пневмоторакс. Домедична допомога при відкритому і напруженому пневмотораксі. Специфіка пов’язок при проникаючих пораненнях живота. Особливості пов’язок при наявності стороннього тіла в рані. **Матеріально-технічне забезпечення заняття:** індивідуальні перев’язувальні пакети універсальні, марлеві та еластичні бинти, манекен для пункції грудної клітки, табельні та пристосовані голки для пункції грудної клітки при напруженому пневмотораксі, табельні та пристосовані засоби для оклюзії грудної клітки при відкритому пневмотораксі, гумові рукавички, манекен для імітації травм, муляжі для імітації ран, штучна кров. **Практичні навички:** діагностика ран м’яких тканин, діагностика проникаючих ран, техніка накладання пов’язок на різні ділянки тіла, техніка пункції грудної клітки при напруженому пневмотораксі, техніка накладання різних видів оклюзійних пов’язок, техніка накладання пов’язок при сторонньому тілі в рані.

Тема 6. “Травми кінцівок. Больовий шок. Домедична допомога”. Анатомічні особливості опорно-рухового апарату. Види травм кінцівок (розтягнення зв'язок, вивихи, переломи: відкриті і закриті), причини та ознаки. Абсолютні ознаки переломів. Транспортна іммобілізація табельними та пристосованими засобами. Особливості надання домедичної допомоги при відкритих переломах. Біль, причини, шкала болю. Боротьба з больовим шоком. **Матеріально-технічне забезпечення заняття:** манекен для імітації травм опорно-рухового апарату, індивідуальні перев'язувальні пакети універсальні, марлеві та еластичні бинти, косинки, шини драбинчасті (в комплекті), шини “Sam Splint” в комплекті, шина “Kendrick”, пристосовані засоби для транспортної іммобілізації (набір дощечок), протибольові засоби для перорального та внутрішньом'язового застосування, гумові рукавички. **Практичні навички:** діагностика травм суглобів, діагностика закритих переломів кісток різних анатомічних ділянок, транспорту іммобілізація різних пошкоджень за допомогою косинок, транспорту іммобілізація різних пошкоджень кінцівок за допомогою шин Крамера, Sam Splint, Kendrick, пристосованих засобів.

Тема 7. “Травми голови, хребта і тазу”. Причини та ознаки травм голови, хребта та тазу. Специфіка первинного і вторинного обстеження при травмах голови і хребта. Транспортна іммобілізація. Надання домедичної допомоги при дорожньо-транспортній пригоді (ДТП). Тактика рятувальника при ДТП. Специфіка первинного і вторинного обстеження. Екстрене виймання постраждалого з автомобіля. **Матеріально-технічне забезпечення заняття:** муляж травм голови, макет салону автомобіля, індивідуальні перев'язувальні пакети універсальні, марлеві та еластичні бинти, косинки, шийні комірці, довга транспортувальна дошка з голово тримачем і лямками, іммобілізаційний жилет, термопокривало, гумові рукавички. **Практичні навички:** діагностика травм голови, хребта і тазу, техніка стабілізації голови і забезпечення прохідності дихальних шляхів при травмі голови і хребта, техніка накладання шийного комірця, техніка вкладання на довгу транспортувальну дошку, техніка застосування іммобілізаційного жилета, техніка обстеження постраждалого в салоні автомобіля, техніка виймання постраждалого із салону автомобіля із використанням табельних засобів, техніка екстреного виймання постраждалого із салону автомобіля.

Тема 8. “Опіки, відмороження, кліматичні ураження”. Причини та ознаки дії високої температури (сонячний удар, тепловий удар, опіки), домедична допомога. Розпізнавання глибини і площі термічних опіків. Причини та ознаки дії низької температури (переохолодження, відмороження), домедична допомога. Дії кислот і лугів, домедична допомога. Специфіка допомоги при опіках очей різного походження. **Матеріально-технічне забезпечення заняття:** муляжі опіків та відморожень різної локалізації, індивідуальні перев'язувальні пакети універсальні, марлеві та еластичні бинти, косинки, термопокривало, табельний та пристосований пристрій для промивання очей, гумові рукавички. **Практичні навички:** розпізнавання і домедична допомога при термічних і хімічних опіків різної локалізації, розпізнавання глибини і площі опіків, діагностика і домедична допомога при тепловому і сонячному ударі, діагностика і домедична допомога при

переохолодженні, діагностика відмороження та його глибини, домедична допомога, техніка промивання очей табельними і пристосованими засобами.

Тема 9. “Домедична допомога при невідкладних станах”. Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною і невідомим газом, укусах комах, собак, змій.

Матеріально-технічне забезпечення заняття: студентам симулюються невідкладні стани волонтерами. Проводиться первинне і вторинне обстеження. Надається домедична допомога. Застосовуються всі вище перераховані засоби для надання домедичної допомоги. **Практичні навички:** розпізнавання і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю в серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною і невідомим газом, укусах комах, собак, змій.

Тема 10. “Основні принципи тактичної медицини. Домедична допомога пораненим у секторі обстрілу”. Основні принципи тактичної медицини. Статистика поранень під час сучасних збройних конфліктів. Засоби індивідуального та медичного оснащення та їх призначення. Орієнтуватися в тактичній ситуації на полі бою. Розподіл та об’єм надання домедичної допомоги в залежності від тактичної ситуації на полі бою, характеру отриманих поранень, рівня знань та навичок особи, яка першою контактує з пораненим. Поняття про самодопомогу та взаємодопомогу. Організація евакуаційної команди та робота в ній. Визначення та особливості сектору обстрілу. Поетапні дії рятувальника в секторі обстрілу. Методи підходу до пораненого в секторі обстрілу. Визначення ознак життя та ознак смерті у пораненого. Оцінити наявність ознак критичної кровотечі з кінцівок в секторі обстрілу. Види механічних засобів тимчасової зупинки критичної кровотечі з кінцівок. Використання різних видів механічних засобів тимчасової зупинки критичної кровотечі з кінцівок. Методи переміщення пораненого з сектору обстрілу в сектор укриття (одним, двома бійцями, з використанням підручних засобів).

Матеріально-технічне забезпечення заняття: комплекти індивідуального захисту (каска, бронежилет, наколінники, налокітники, захисні окуляри, розгрузки), макети масо-габаритні автомата, евакуаційні линви, карабіни, евакуаційні лямки, аптечки загальновійськові індивідуальні встановленого зразка, засоби механічної тимчасової зупинки кровотечі. **Практичні навички:** визначення тактичної ситуації на полі бою, організація еваккоманди, само- та взаємодопомога в зоні обстрілу, підхід до пораненого різними методами, визначення наявності критичної кровотечі з кінцівок, накладання засобу механічної тимчасової зупинки кровотечі, переміщення пораненого в сектор укриття різними методами.

Тема 11. “Домедична допомога пораненим у секторі укриття”. Визначення та особливості сектору укриття. Поетапні дії рятувальника в секторі укриття. Протокол CABCADE. Контроль правильного накладання засобів механічної тимчасової зупинки кровотечі. Визначення та підтримка прохідності дихальних шляхів. Визначення та забезпечення дихання. Протишокова терапія. Тампонада ран. Використання ІПП, ізраїльського бандажу. Заповнення МІСТ-рапорту. **Матеріально-технічне забезпечення заняття:** комплекти індивідуального захисту (каска, бронежилет, наколінники, налокітники, захисні

окуляри, розгрузки), макети масо-габаритні автомата, евакуаційні линви, карабіни, евакуаційні лямки, аптечки загальновійськові індивідуальні встановленого зразка, засоби механічної тимчасової зупинки кровотечі, ППП, бандажі, назо- та орофарингіальні трубки, гортанна трубка, оклюзій ні пов'язки, декомпресійні голки, системи для внутрішньовенних вливань, внутрішньовенні катетери, фіз. розчин, рукавички, ноші (м'які), карти МІСТ-рапорту. **Практичні навички:** допомога за протоколом CABABCDE. Заповнення МІСТ-рапорту.

Тема 12. “Домедична допомога пораненим на етапі евакуації. Поняття про медичне сортування”. Визначення зони тактичної евакуації та об'єму допомоги в ній. Контроль стану пораненого згідно протоколу CABABCDE. Поняття про види тактичної евакуації. Методи та засоби евакуації. Правила тактичної евакуації. Контроль життєвих показників та стану пораненого на етапі тактичної евакуації. Правила запиту на евакуацію. Заповнення МІСТ-рапорту. Передача пораненого згідно МІСТ-рапорту. Поняття медичного сортування (тріажу) **Матеріально-технічне забезпечення заняття:** аптечки загальновійськові індивідуальні встановленого зразка, засоби механічної тимчасової зупинки кровотечі, ППП, бандажі, назо- та орофарингіальні трубки, гортанна трубка, оклюзій ні пов'язки, декомпресійні голки, системи для внутрішньовенних вливань, внутрішньовенні катетери, фіз. розчин, рукавички, ноші (м'які, тверді). засоби фіксації пораненого, карти МІСТ рапорту, сортувальні картки. **Практичні навички:** робота в травм команді, допомога за протоколом CABABCDE. Заповнення МІСТ-рапорту. Провести сортування. Підготовка пораненого до евакуації різними методами.

4.1. Тематичне планування лекцій

Програмою навчальної дисципліни для студентів вищих медичних закладів освіти III – IV рівнів акредитації лекційних занять з дисципліни “Домедична допомога в екстремальних ситуаціях” — не передбачено.

4.2. Тематичне планування семінарських занять

Програмою навчальної дисципліни для студентів вищих медичних закладів освіти III – IV рівнів акредитації лекційних занять з дисципліни “Домедична допомога в екстремальних ситуаціях” — не передбачено.

4.3. Тематичне планування практичних занять

№№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Принципи надання домедичної допомоги. Первинне і вторинне обстеження	2
2	Порушення прохідності дихальних шляхів	2
3	Базова підтримка життєдіяльності (серцево-легенева реанімація)	2
4	Базова підтримка життєдіяльності із застосуванням автоматичного зовнішнього дефібрилятора	2

5	Кровотечі і їх методи зупинки. Колапс і шок – домедична допомога	2
6	Рани різної локалізації, ознаки, домедична допомога	2
7	Травми кінцівок. Больовий шок. Домедична допомога	2
8	Травми голови, хребта і тазу	2
9	Опіки, відмороження, кліматичні ураження	2
10	Домедична допомога при невідкладних станах	2
11	Основні принципи тактичної медицини. Домедична допомога пораненим у секторі обстрілу	2
12	Домедична допомога пораненим у секторі укриття	2
13	Домедична допомога пораненим на етапі евакуації поранених. Понаття про медичне сортування	2
Всього		26

4.4. Тематичне планування самостійної роботи

№ п/п	Назва теми заняття	Кількість годин
1	Правові аспекти домедичної допомоги. Особиста безпека.	2
2	Поняття про анатомію і фізіологію дихальної системи. Сучасні засоби забезпечення прохідності дихальних шляхів.	2
3	Допомога на воді: розпізнавання потопельника, наближення до нього, транспортування до берега.	2
4	Техніка безпеки при використанні автоматичного зовнішнього дефібрилятора	2
5	Поняття про колапс і шок. Причини виникнення. Застосування кровоспинних засобів на етапі домедичної допомоги.	2
6	Сучасні биндажі і пов'язки для протекції ран.	2
7	Біль, причини, шкала болю. Боротьба з больовим шоком.	2
8	Забезпечення особистої безпеки при надання домедичної допомоги під час ДТП	2
9	Специфіка допомоги при опіках очей різного походження.	2
10	Домедична допомогна при укусах при укусах комах, собак і змій	4
11	Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Домедична допомога при ураженні сильнодіючими отруйними речовинами.	4
12	Аварії на радіаційно небезпечних об'єктах. Домедична допомога в бойових та небойових умовах.	4
13	Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога.	4
Всього		34

4.5. Перелік практичних навичок, внесених у матрикул практичних навичок

Практичних навичок, внесених у матрикул практичних навичок з дисципліни “Медицина надзвичайних ситуацій” – не передбачено.

5. Критерії оцінювання знань студентів на занятті

За одне 2-годинне заняття кожен студент отримує 1 кінцеву оцінку, яка є середній арифметичним з оцінок за кожен вид діяльності (вхідний рівень знань, практична робота, письмовий тестовий контроль). Оцінка виставляється за 12-бальною шкалою в навчальний журнал.

Вхідний рівень знань оцінюється на вступній частині заняття методом усного опитування кожного студента в певній логічній послідовності, кінцевою метою якого є озвучення ключових питань теми, висвітлених у матеріалах підготовки до практичного заняття. Викладач, як експерт, оцінює відповідь студента в межах 10-12 балів за повну відповідь на питання, 7-9 балів – за неповну відповідь, 4-6 балів – за часткову відповідь і 2 бали – за відсутність відповіді на запитання, що є свідченням не підготовки студента до заняття.

Практична робота студента на занятті полягає у наданні домедичної допомоги постраждалому (пораненому, хворому) у змодельованій ситуації невідкладного стану на основі існуючих стандартних алгоритмів. Кожен студент навчальної групи повинен відпрацювати сценарій того чи іншого невідкладного стану, передбаченого планом заняття, або самостійно, або у групі (лідер, учасник). Сценарії включають невідкладні стани, передбачені темою практичного заняття. Спочатку їх виконання демонструє викладач методом 2-х кроків: крок 1 – виконує сценарій в режимі реального часу; крок 2 – виконує сценарій повторно із власним коментарем. Після цього студенти виконують індивідуальні сценарії невідкладного стану, які оцінює викладач. При допущенні помилок студент може повторно виконати подібний сценарій з метою засвоєння технології рятувальних дій. Оцінка практичної роботи здійснюється на основі правильності виконання дій, їх усвідомлення, старанності й активності. Завдання викладача на занятті – максимально добитися від кожного студента усвідомленого правильного виконання послідовності рятувальних дій у змодельованій ситуації невідкладного стану, що оцінюється в межах 10-12 балів. Нижчий рівень оцінювання залежить від активності і старанності студента на занятті, бажання працювати.

Третю оцінку на занятті студент отримує на основі письмового тестового контролю вкінці заняття. Студенту пропонується 12 тестових завдань типу “Крок” (тестове завдання, що вимагає вмінь застосування теоретичних знань на практиці) протягом 12-хвилин. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

6. Перелік питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю

1. Домедична допомога в екстремальних умовах як навчальна дисципліна, її актуальність, зміст.
2. Поняття домедичної допомоги в екстремальних умовах мирного часу та бойових умовах.
3. Правові аспекти надання домедичної допомоги.

4. Місце та обсяг надання домедичної допомоги у бойових та небойових умовах. Огляд місця пригоди, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної причини їх ураження.

5. Засоби особистої безпеки. Безпека в бойових умовах.

6. Особливості огляду місця пригоди в бойових і небойових умовах.

7. Огляд за алгоритмом САВСДЕ (КОЛЕСО).

8. Визначення рівня свідомості за шкалою APVU.

9. Види ушкоджень в бойових умовах.

10. Засоби індивідуального медичного оснащення військовослужбовця.

11. Алгоритми надання домедичної допомоги в секторах обстрілу та укриття.

12. Причини й ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу.

13. Техніка зупинки зовнішньої кровотечі: тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка (ізраїльський бандаж), підняття кінцівки.

14. Показання і техніка накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток.

15. Показання і правила застосування засобів для зупинки кровотечі хімічних.

16. Причини й ознаки внутрішньої кровотечі. Домедична допомога при внутрішній кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги.

17. Анатомо-фізіологічні особливості дихальних шляхів. Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів.

18. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів (закидання голови; виведення нижньої щелепи; введення носо-, ротогорлових трубок).

19. Пристрої і техніка штучної вентиляції легень.

20. Гострі порушення дихання в бойових умовах. Пневмоторакс, види, ознаки, домедична допомога.

21. Переведення пораненого (постраждалого) у стабільне положення.

22. Причини та ознаки ран м'яких тканин, проникаючих і непроникаючих ран черепа, грудної клітки, живота. Особливості бойових оранень.

23. Протекція ран накладанням пов'язок. Техніка накладання пов'язок при пораненнях черепа, ока, вуха, нижньої щелепи.

24. Поранення грудної клітки. Особливості накладання пов'язок при проникаючих пораненнях живота. Накладання пов'язок при наявності стороннього тіла в рані.

25. Причини та ознаки травм голови, хребта і тазу.

26. Види травм кінцівок (переломи: відкриті і закриті, розтягнення зв'язок, вивихи), причини та ознаки.

27. Абсолютні ознаки переломів. Транспортна іммобілізація табельними та пристосованими засобами.

28. Надання домедичної допомоги при дорожньо-транспортній пригоді (ДТП). Особливості надання домедичної допомоги при відкритих переломах. Тактика рятувальника при ДТП.

29. Опіки: класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових

умовах.

30. Відмороження: класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Траншейна стопа, замерзання, домедична допомога в бойових і небойових умовах.

31. Гіпертермія, домедична допомога в бойових і небойових умовах.

32. Ураження електричним струмом, домедична допомога.

33. Особливості ураження бойовими вогнесумішами, домедична допомога.

34. Уражаюча дія кислот і лугів, домедична допомога.

35. Особливості допомоги при опіках очей різного походження.

36. Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі.

37. Домедична допомога при отруєнні невідомою речовиною, невідомим газом

38. Поняття про хімічну зброю. Класифікація та характеристика бойових отруйних речовин.

39. Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Класифікація та характеристика сильнодіючих отруйних речовин.

40. Домедична допомога при ураженні сильнодіючими отруйними речовинами.

41. Уражаючі фактори аварій на радіаційно небезпечних об'єктах. Радіаційні ураження. Променева хвороба, ознаки. Радіопротектори. Домедична допомога в бойових та небойових умовах.

42. Алгоритм проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат.

43. Медична інформаційна картка: призначення, правила заповнення.

44. Організація та проведення переміщення (відтягування, винесення) пораненого в укриття у бойових (секторах обстрілу, укриття та евакуації) та небойових умовах

45. Підготовка поранених (уражених) до евакуації. Медична евакуація.

46. Організація надання допомоги під час транспортування в бойових і небойових умовах.

47. Особливості поведінки людей в надзвичайних ситуаціях. Типові реакції медичних працівників на різні травматичні події.

48. Механізми формування стресостійкості у медичних працівників. Технології профілактики посттравматичних стресових розладів.

49. Дебрифінг як метод психологічної корекції посттравматичних стресових розладів.

50. Бойовий стрес і бойова втома: ознаки, профілактика

51. Основні принципи надання домедичної допомоги при бойовому стресі в бойових та небойових умовах.

7. Засоби для проведення поточного та підсумкового контролю

1. Манекен дорослого для BLS.
2. Манекен дихальні шляхи.
3. Манекен “Травма-мен”
4. Комплект накладок для симуляції травм і ран
5. Довга транспортувальна дошка з головоотримачем і лямками для фіксації.
- 6 Шийні комірці різних розмірів.
7. Комплект рото- і носогорлових трубок.
8. Мішок АМБУ.
9. Ручний відсмоктувач.
10. Манекен для конікопункції.
10. Комплект для конікопункції.
- 11 Навчальний автоматичний зовнішній дефібрилятор.
12. Манекен для тампонування ран.
13. Манекен для катетеризації вени (рука).
- 14 Крозозупинні джгути (гумові, САТ, SWAT).
15. Перев’язувальні пакети універсальні.
16. Ізраїльські бандажі в асортименті.
17. Засоби для тампонування ран.
- 18 Шини “Sam Splint” в комплекті.
19. Шина “Kendrick”.
20. Термопокривала.
21. Імобілізаційний жилет.
22. Манекен для декомпресії грудної клітки.
23. Каски.
24. Бронежилети.
25. Масооб’ємні макети автомата.
26. Аптечка медична загальновійськова встановленого взірця.
27. Набори тестових завдань.

8. Перелік навчально-методичної літератури

1. Матеріали підготовки до практичного заняття.
2. Конституція України, 1996 (ст. 3, 16, 49, 50, 106, 138).
3. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я”, 1992 (ст.37).
4. Закон України “Про екстрену медичну допомогу”, від 05.07. 2012 р. № 5081-VI.
5. Основи виживання: заходи, що забезпечують життєдіяльність в умовах автономного існування при надзвичайних ситуаціях. Навчальний посібник. ІДУЦЗ УЦЗУ, УНПЦЕМД та МК МОЗ України. Національна медична академія післядипломної освіти ім.П.Л.Шупика. [Гур’єв С.О., Миронець С.М., Роцін Г.Г., Іскра Н.І., Кузьмін В.Ю., Падалка В.М., Терент’єва А.В., Мазуренко О.В., Олексенко І.І.]– К.: 2009 – 209 с.
6. Військово-медична підготовка / Під редакцією Бадюка М.І. – К.: „МП Леся“, 2007. – 482 с.

7. Чепкий Л.П. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія. К: «Вища школа», 2004. р. ст. 99 – 142.

8. Стандарт підготовки І-СТ-3: Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини (видання 2). К: «МП Леся», 2015. – 148 с.

9. Електронна версія Стандарту підготовки І-СТ-3: Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини (видання 2) – <http://www.medsanbat.info/standart-pidgotovki-i-st-3-vidannya-2-pidgotovka-viyskovosluzhbovtsya-z-taktichnoyi-meditsini/> (назва з екрану).

10. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): Методичний посібник / В.О.Крилюк, В.Д.Юрченко, А.А.Гудима та ін. - К.: НВП "Інтерсервіс", 2014. - 84 с.